

ناصرالدین انصاری

آیت الله باریک بین

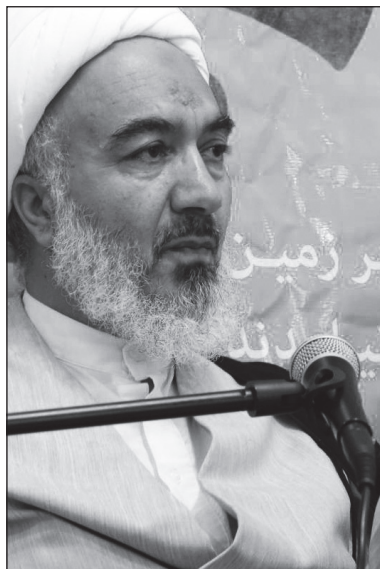
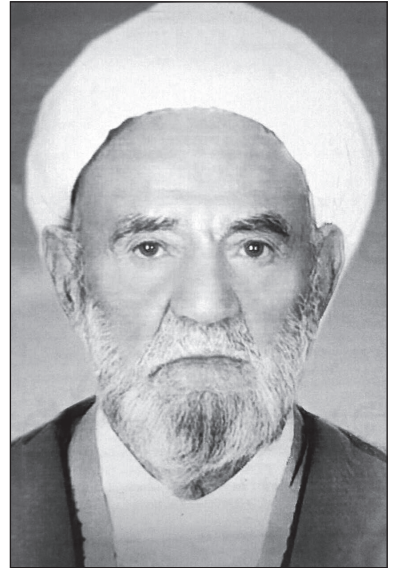
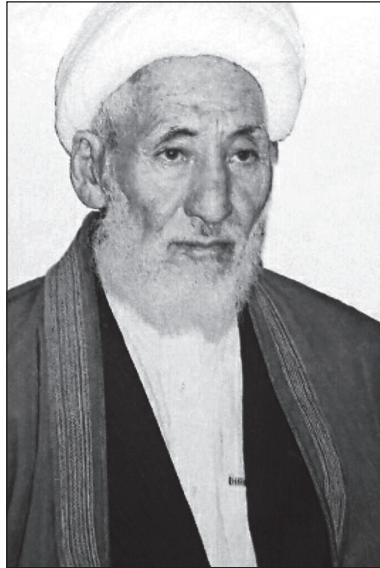
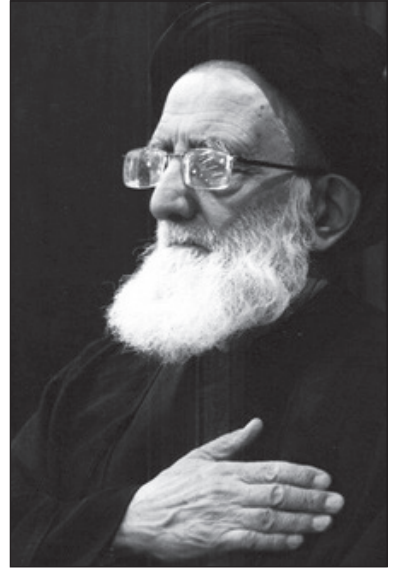
آیت الله ابن الرضا

آیت الله صادقی پروانی

حجت الاسلام مختاری

حجت الاسلام صدوق

آیت الله عیدی

آیت الله ابن الرضا

حضرت مستطاب آیت الله آقای حاج سید مهدی ابن الرضا، عالم بزرگ شهر خوانسار بود.

فقید سعید در سال ۱۳۱۴ ش (۱۳۵۴ق) در خوانسار در بیت علم و فضیلت زاده شد. پدرش آیت الله حاج سید محمد علی ابن الرضا (۱۳۳۱-۱۴۳۱) از شاگردان آیات عظام: حاج شیخ عبدالکریم حائری، حاج سید محمد تقی خوانساری و جدش آیت الله حاج میرزا محمود ابن الرضا (۱۲۸۵ - ۱۳۵۶ق) از شاگردان آیات عظام: میرزا محمد هاشم چارسوقی، آقا نجفی اصفهانی، جهانگیرخان قشقایی، آخوند خراسانی و سید محمد کاظم یزدی و پدر جدش مرحوم آقا میرزا محمود از فاضلان و خطاطان خوانسار که دیوان امیرالمؤمنین (ع) به خط او به چاپ رسیده و جد جدش مرحوم آقا سید حسن رضوی بانی و ناشر «شرح لمعه» بوده است. (انصاری، ناصرالدین، اختران فضیلت، ج ۲، ص ۶۱-۶۲)

وی پس از دوران کودکی به تحصیل علوم دینی روی آورد و ادبیات و سطوح را نزد حضرات آیات: سید محمد علی ابن الرضا، حاج آقا حسین علوی و فاضل سمیعی به پایان رسانید و در ۱۳۷۱ق (۱۳۳۱ش) به حوزه علمیه قم آمد و سطوح عالییه را نزد آیات: مکارم شیرازی، سبحانی، نوری همدانی، مشکینی، میرزا محمد مجاهدی تبریزی و سید محمد باقر سلطانی طباطبایی و تفسیر قرآن را نزد علامه طباطبایی و دروس عالی فقه و اصول را هم نزد آیات عظام: آقای بروجردی (۲سال)، امام خمینی (۵سال)، فقه و اصول، آقای گلپایگانی، آقای اراکی، حاج شیخ مرتضی حائری و حاج سید محمد محقق داماد فرا گرفت و مبانی علمی اش را استوار ساخت و همزمان به تدریس و تبلیغ دین و خدمات عام المنفعه و فعالیت های اجتماعی در زادگاهش پرداخت. او در سال ۱۳۵۴ش به خوانسار بازگشت و به تأسیس: مدرسه علمیه، صندوق قرض الحسنه، مؤسسه خیریه و کتابخانه حضرت ولی عصر، درمانگاه و زایشگاه فاطمیه، تجدید بنای مسجد آقا اسدالله، تجدید بنای حمام عمومی، تأسیس بیمارستان فاطمیه، مرکز بهزیستی و انتقال خون، راه اندازی مخابرات، اتصال شهر خوانسار به شبکه گاز کشور و ساختن راه خوانسار به فریدن پرداخت و با همکاری و همیاری آیت الله العظمی سید احمد خوانساری و پدر بزرگوارش موفق شد حوزه علمیه ای مستقل و کارآمد و گسترده و با برنامه صحیح و منظم و مدون تأسیس نماید که هم اینک صدها تن از فضلا و طلاب تربیت شده در آن مرکز علمی و دینی در سراسر جهان تشیع به خدمت اشتغال دارند. وی اسوه تلاش و کوشش در راه اعتلای دین و دانش و تواضع و فروتنی و زهد و تقوا و دلسوزی برای طلاب بود. قضای حوائج مؤمنین و رفع گرفتاری آنان و حل اختلافات مردمان از دیگر کارهای وی بود. از آثارش کتاب «ضیاء الابصار» است.

سرانجام آن عالم بزرگوار در پی بیماری در ۸۱ سالگی، در عصر روز جمعه ۴ فروردین ۱۳۹۶ش (۲۵ جمادی الثانی ۱۴۳۸ق) بدرود حیات گفت و پیکرش در روز یکشنبه ۶ فروردین تشییع باشکوه گردید. پس از نماز آیت الله جوادی آملی بر پیکر ایشان به خوانسار انتقال داده شد و پس از تشییع مجدد در آن شهر به نجف اشرف انتقال یافت و در قبرستان وادی السلام جنب مقام صاحب الزمان (عج) به خاک خفت. در پی ارتحال اندوه بار آن معلم ربانی پیام های تسلیت متعدد از سوی مراجع معظم تقلید صادر گردید. مقام معظم رهبری در پیام خویش فرمود:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

درگذشت عالم بزرگوار مرحوم حجت الاسلام والمسلمین آقای حاج سید مهدی ابن الرضا اعلی الله مقامه

حجت الاسلام مختاری

مرحوم حجت الاسلام و المسلمین آقای حاج شیخ علی مختاری یکی از فضلاء حوزه علمیه قم بود.

آن مرحوم در ۱۳۰۷ ش (۱۳۴۷ق) در روستای (اسفیدواجان) رضوان شهر کنونی، از توابع نجف آباد زاده شد و در ۱۷ سالگی (۱۳۲۴ش) به تحصیل علوم دینی روی آورد و در اصفهان ادبیات را نزد حضرات: شیخ قربانعلی کبیری، آقا جمال خوانساری، شیخ عباسعلی ادیب و شرح لمعه را نزد مرحوم آیت الله سید محمدعلی صادقی آموخت. در ۱۳۳۲ش به قم آمد و شرح لمعه را نزد آیات: نوری همدانی و ستوده به اتمام رسانید و سطوح عالییه را هم نزد حضرات آیات: اعتمادی، مشکینی، شیخ اسدالله نوراللهی نجف آبادی، سلطانی طباطبایی و شرح منظومه را هم نزد مرحوم شهید مفتاح و تفسیر را هم نزد آیت الله میرزا ابوالفضل زاهدی آموخت. پس از آن به دروس خارج آیات عظام: آقای بروجردی، امام خمینی، شریعتمداری، گلپایگانی، نجفی مرعشی، شیخ عبدالنبی اراکی و حاج شیخ محمدعلی اراکی حاضر شد و بهره های فراوان برد. او از نخستین کسانی است که از مرحوم امام اجازه امور حسبیه و نقل حدیث اخذ نموده است.

گفتنی است امام پیش از ایشان به ۴ تن اجازه حسبیه داده بودند: سیدسجاد حججی میانجی، صادق احسان بخش، سیدهاشم رسولی محلاتی و سیدعلی غیوری نجف آبادی.

آن مرحوم پس از وفات اساتیدش، به دروس خارج آیات عظام: وحید خراسانی، مکارم شیرازی، صافی گلپایگانی، سیدمحمد شاهرودی، میرزا جواد تبریزی و فاضل لنکرانی و تفسیر آیت الله جوادی آملی حاضر شد و مبانی علمی اش را استوار ساخت. از آغاز تحصیل تا پایان عمرش اشتغال به تحصیل و تألیف و تبلیغ دین داشت و در سفرهای زیارتی هم به دروس اساتید وقت حاضر می شد. در نجف اشرف به دروس آیت الله خویی و آیت الله شاهرودی (۴۵ روز) و در مشهد مقدس هم به دروس آیات عظام: میرزا احمد کفایی، فقیه سبزواری و میرزا علی فلسفی حاضر شد و بهره برد.

آثار چاپی اش عبارتند از:

۱. سیر آسمانی رسول اکرم (ص) از نظر قرآن

را که سال های متمادی در خوانسار به اداره حوزه علمیه و تربیت طلاب و تألیفات سودمند اشتغال داشتند به عموم مردم مؤمن و انقلابی خوانسار و به ویژه خاندان محترم و آقازاده های مکرم ایشان تسلیت عرض می کنم و رحمت و غفران الهی برای ایشان مسألت می نمایم.

سیدعلی خامنه ای

۱۵ فروردین ۱۳۹۶

آیت الله العظمی صافی گلپایگانی هم نگاشت:

بسم الله الرحمن الرحيم

اذا مات العالم ثلم في الاسلام ثلمه لا يسدها شيء

رحلت عالم ربانی مرحوم آیت الله حاج سید مهدی ابن الرضا خوانساری رضوان الله تعالی علیه موجب تأثر و تأسف گردید. آن عالم خدوم عمر مبارک خود را در راه اعلائی کلمه الله و ترویج معارف نورانی اهل البیت - علیهم السلام - و تأسیس حوزه علمیه حضرت ولی عصر - عجل الله تعالی فرجه الشریف - در شهرستان خوانسار و بنای مراکز عام المنفعه گذراند و با تربیت طلاب فاضل و متعهد خدمات ارزنده به حوزه های علمیه نمود و با اخلاق کریمه اسلامی توانست در دربار آسمانی مولای خود حضرت بقیه الله الاعظم - ارواح العالمین له الفداء - به نحو شایسته انجام وظیفه نماید.

انا لله و انا اليه راجعون!

رحلت این عالم بزرگوار را به حضرات علمای اعلام و حوزه علمیه خوانسار و بیت مکرم به خصوص آقازادگان فاضل و وارسته ایشان و همچنین به مردم متدین و شریف خوانسار تسلیت گفته، علو درجات آن مرحوم و صبر جمیل و اجر جزیل برای بازماندگان محترم را از خداوند متعال مسئلت دارم.

۲۵ جمادی الثانیه ۱۴۳۸

لطف الله صافی

آیات عظام: سیستانی، مکارم شیرازی، علوی گرگانی، نوری همدانی، سبحانی، مظاهری، گرامی و نیز ریاست جمهوری و ریاست مجلس شورای اسلامی و سایر مقامات سیاسی نظام پیام های جداگانه صادر نمودند که در مجموعه ای به چاپ رسیده است.

۲. امیرالمؤمنین علی (ع) را بهتر بشناسیم

۳. آقا ابوالحسن علی بن موسی الرضا (ع) را بهتر بشناسیم

۴. امام زمان (عج) را بهتر بشناسیم

۵. حضرت معصومه را بهتر بشناسیم

۶. متفرقات دینی

کمالیه و دانشگاه‌ها و دبیرستان‌های خرم‌آباد تدریس علوم دینی نمود و بذریانت را در میان جوانان و مردمان شهر پاشید و دمی نیاسود. او با تمام اشتغالات خویش به اخذ درجه فوق لیسانس و دکترای فلسفه (از دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۲) همت گماشت و سالیان فراوان از دروس اساتید معظم: محمود شهابی، بدیع‌الزمان فروزانفر، سیدمحمد مشکاة، مهدی الهی قمشه‌ای، مدرس رضوی، شیخ حسینعلی راشد و سیدکاظم عصار بهره‌مند شد و تمام دوران جوانی و کهن‌سالی خویش را در راه تعلیم و تربیت نهاد و از آیت‌الله کمالوند هم به اخذ درجه اجتهاد نائل آمد.

مرحوم کمالوند در اجازه‌ای برایش می‌نویسد:

بسم الله الرحمن الرحيم

جناب مستطاب عمادالاعلام ثقة الاسلام آقای آقا شیخ حمید عیدی - دامت برکاته - حدود ده سال است که در قم و بروجرد و خرم‌آباد با کمال جدیت و قریحه سرشاری که دارند اشتغال به تحصیل علوم معقول و منقول داشته‌اند و بحمدالله سطوح عالییه را از متاجر و کفایه و شرح منظومه تکمیل و فعلاً بحمدالله فارغ‌التحصیل و از عهده تدریس کتب فوق‌الذکر بر می‌آیند. و فقه الله لمراضیه ان شاء الله تعالی.

۲۱ شهر ربیع المولود

۱۳۷۱ روح‌الله کمالوند

او در هفته ۳۰ ساعت تدریس در دبیرستان‌ها و دانشگاه‌ها می‌کرد و در حوزه کمالیه هم از صبح تا ظهر به تدریس سطوح عالییه و شب‌ها هم به منبر و تفسیر قرآن در مساجد شهر اشتغال داشت.

آثارش عبارتند از:

۱. داستان کربلا
۲. یادگار عمر
۳. نقد عقاید
۴. شرح حال حضرت خدیجه کبری
۵. شرح حال خواجه نصیر

سرانجام آن مرحوم در ۹۳ سالگی، در روز سه‌شنبه ۱۰ اسفند ۱۳۹۵ (اول جمادی‌الثانی ۱۴۳۸ق) بدرود حیات گفت و پیکرش پس از تشییع باشکوه و نماز آیت‌الله حاج شیخ عباسعلی صادقی بر آن در قبرستان «شیخ خضر» به خاک سپرده شد.

سرانجام آن مرحوم در ۸۸ سالگی بدرود حیات گفت و پیکرش در روز جمعه ۱۱ فروردین ۱۳۹۶ش (۲ رجب ۱۴۳۸ق) در قم تشییع و در قبرستان علی بن جعفر (ع) به خاک سپرده شد.

آیت‌الله عیدی

مرحوم آیت‌الله آقای حاج شیخ حمید عیدی از علمای نامی خرم‌آباد بود که خدمات عملی و دینی‌اش در طول ۶۰ سال در آن دیار هرگز از یادها نمی‌رود.

فقید سعید در سال ۱۳۰۲ش (۱۳۴۲ق) در خرم‌آباد زاده شد. پدرانش از «آبدانان» در استان ایلام بدان شهر مهاجرت کرده بودند. او پس از فراگیری دروس مقدماتی و اخذ گواهینامه ششم ابتدایی، به تحصیل علوم دینی روی آورد و جامع المقدمات را نزد آیت‌الله سیدحیدر طاهری خرم‌آبادی آموخت و پس از آن همراه دوستانش آیات: سیدیدالله صدری و سیدجواد الیاسی به بروجرد رفت و نزد آیات: شیخ حسن کمره‌ای، شیخ علی جوهری، میرزا علی جلالی، شیخ احمد فیضی و مرحوم جبرئیلی ادبیات و سطوح را فراگرفت و در سال ۱۳۲۳ش به قم آمد. سطوح عالییه را نزد حضرات آیات: شهید صدوقی، شیخ عبدالجواد اصفهانی و سیدمحمدباقر سلطانی طباطبایی آموخت و پس از آن به دروس آیت‌الله العظمی بروجردی و آیت‌الله حاج شیخ روح‌الله کمالوند خرم‌آبادی حاضر شد و در سال ۱۳۳۰، به امر آیت‌الله بروجردی، همراه به تمام طلاب و فضلاء خرم‌آبادی به زادگاهش بازگشت و یکسره به تحصیل و تدریس و تبلیغ دین اشتغال ورزید. وی در تمام درس‌های آیت‌الله کمالوند (از فقه و اصول و فلسفه) حضور داشت و کتاب‌های: شرح لمعه، رسائل، مکاسب، کفایه، شرح منظومه، قوانین و مطول را بارها تدریس نمود و شاگردان فراوان پرورش داد و از سوی مرحوم کمالوند به شهرهای مختلف استان لرستان سفرهای تبلیغی نمود. بیش از نیم قرن در حوزه علمیه

مردم بود و عمرش یکسره به تدریس و تبلیغ دین و سخنرانی‌ها و خطابه‌ها و ترویج شرع مقدس گذشت. از آثار ماندگارش تجدید بنای مدرسه علمیه امام صادق و تأسیس کتابخانه امام صادق با صدها نسخه خطی - که فهرست نسخه‌های آن توسط استاد حاج کریم باریک‌بین نگاشته شده - و هزاران کتاب چاپی است. فرزند برومندش حجت‌الاسلام والمسلمین حاج شیخ محمدحسن باریک‌بین نیز از اساتید و فضلاء حوزه قزوین است.

سرانجام آن مرحوم در پی بیماری، در ۸۶ سالگی در روز شنبه ۱۹ فروردین ۱۳۹۶ ش (۱۰ رجب‌الخیر ۱۴۳۸ق) بدرود حیات گفت و پیکرش در روز ۲۰ فروردین با حضور ده‌ها هزار نفر تشییع و پس از نماز حجت‌الاسلام والمسلمین شیخ عبدالکریم عابدینی، امام جمعه قزوین، در صحن حرم مطهر شاهزاده حسین (ع)، در جنب مقبره آیت‌الله سیدموسی زرابادی به خاک سپرده شد و در سوگش پیام‌های تسلیت فراوان از سوی مقامات سیاسی نظام و مراجع معظم تقلید صادر شد. مقام معظم رهبری در پیامش فرمود:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

با تأسف و تأثر خبر درگذشت عالم مجاهد و ابوالشهید مرحوم حجت‌الاسلام والمسلمین آقای حاج شیخ هادی باریک‌بین - رضوان الله علیه - را دریافت کردم. عمر بابرکت این عالم ربانی از دیرباز در خدمت انقلاب و نظام اسلامی سپری شد و قزوین شاهد برجستگی‌ها و فداکاری‌های این روحانی بزرگوار انقلابی بوده است. مردم مؤمن و شریف استان قزوین که آن بزرگوار سالیان متمادی امامت جمعه آنان را بر عهده داشت شاهد منش و اخلاق و رفتاری از این عالم روحانی بودند که آنان به ویژه جوانان را مجذوب می‌کرد و نمونه یک روحانی پارسا و انقلابی را در برابر چشم آنان قرار می‌داد. بی‌شک خاطره‌های نیک و درخشانی در فضای فکری آن شهر و آن مردم عزیز از آن بزرگوار باقی خواهد ماند. رحمت و رضوان خدا بر او باد. این جانب به همه ارادتمندان و به ویژه خاندان مکرم ایشان تسلیت عرض می‌کنم.

سیدعلی خامنه‌ای

۲۰ فروردین / ۹۶

آیت‌الله باریک‌بین

مرحوم آیت‌الله آقای حاج شیخ هادی باریک‌بین عالم نامی قزوینی بود.

فقید سعید در سال ۱۳۰۹ ش (۱۳۴۹ق) در قزوین زاده شد و در ۱۱ سالگی (۱۳۲۰ ش) به تحصیل علوم دینی روی آورد و ادبیات و سطوح را نزد حضرات آیات: شیخ یحیی مفیدی، سیدجلیل زرابادی، سیداحمد صفایی، شیخ رحیم سامت و آیت‌الله سیدابوالحسن رفیعی قزوینی فرا گرفت. پس از آن در ۱۳۲۸ به قم آمد و سطوح عالیه را از محضر آیات معظم: شهید صدوقی، مشکینی، منتظری، سلطانی طباطبایی، نوری همدانی و میرزا ابوالفضل علمایی و کلام «شرح تجرید» و فلسفه «شرح منظومه و اسفار» و تفسیر علامه طباطبایی حاضر شد و بهره‌های فراوان برد و پس از آن به درس آیات عظام: آقای بروجردی و امام خمینی شرکت کرد و مبنای علمی‌اش را استوار ساخت. سپس به همراه شهید شیخ قدرت‌الله انصاری در سال ۱۳۳۳ به نجف اشرف مهاجرت کرد و به مدت سه سال در درس‌های فقه و اصول آیت‌الله میرزا باقر زنجانی شرکت کرد و تقریرات آن را نگاشت. سپس به قم بازگشت و دروس خویش را نزد امام خمینی پی گرفت و به کمال علم و فقاہت نائل آمد. در سال ۱۳۴۳ به زادگاهش بازگشت و به احیای مسجد و مدرسه شیخ‌الاسلام و تدریس و اقامه جماعت در آن و تأسیس صندوق ذخیره ولی عصر و تبلیغ دین و تفسیر مستمر قرآن و ارتباط با مردم و جوانان و تبلیغ نام و پیام امام پرداخت و در طول دوران انقلاب اسلامی ملجأ و مرجع مبارزان و مسجدش پایگاه مجاهدان راه خدا بود و در سال ۱۳۵۷ هم دستگیر شد و به سردشت تبعید گردید. پس از پیروزی انقلاب اسلامی به فعالیت‌های شبانه‌روزی خویش برای حفظ و پاسداری از نظام جمهوری اسلامی پرداخت و کمیته انقلاب، دانشگاه علوم پزشکی، بنیاد مستضعفان، مدرسه علمیه و کتابخانه امام صادق (ع) را تأسیس نمود و از سوی مردم زنجان به نمایندگی مجلس خبرگان قانون اساسی و از سوی مردم استان قزوین به نمایندگی مجلس خبرگان رهبری (سه دوره) و در ۱۳۶۰ از سوی امام خمینی هم به سمت امام جمعه قزوین برگزیده شد. در دوران جنگ تحمیلی با تمام وجود به خدمت به رزمندگان اسلام پرداخت و فرزند برومندش شهید مرتضی باریک‌بین هم به خیل شهیدان انقلاب اسلامی پیوست. آن مرحوم رکن رکین انقلاب اسلامی و نظام جمهوری اسلامی در استان قزوین و ملجأ و پناه

آیت الله صادقی پروانی

نشان داد که گذشت زمان تا حدودی صحت انتخاب یادشده و ایثار و فداکاری او را در این راه اثبات کرده است و اکنون که ریاست شورای نظارت حزب وحدت اسلامی را بر عهده دارد، مانند گذشته با حزب وحدت و اهداف اسلامی مردم تشیع وفادار و صادق می باشد.^۱

آن مرحوم پس از سقوط کابل و تسلط طالبان در سال ۱۳۷۶ به قم آمد و به عنوان یکی از رجال سیاسی افغانستان مطرح بود و در ۱۳۸۰ به کابل بازگشت و در اجلاس انتقال قدرت شرکت نمود. پس از آن مجمع علمای شیعه افغانستان را تأسیس و به عنوان سناتور عضو «مجلس سنای افغانستان» بود.

آن فقید در ۸۲ سالگی، در روز چهارشنبه ۱۱ اسفند ۱۳۹۵ ش (۲ جمادی الثانی ۱۴۳۸ ق) بدرود حیات گفت و پیکرش با حضور هزاران نفر از مردم کابل و مقامات سیاسی و نظامی و علمای افغانستان تشییع و در محدوده مسجد قبای شهرک امید سبز کابل به خاک سپرده شد.

حجت الاسلام صدوق

مرحوم حجت الاسلام والمسلمین آقای حاج شیخ مسعود صدوق «چمن خواه»، یکی از فضایی حوزه علمیه قم بود.

فقید سعید در سال ۱۳۳۶ ش (۱۳۷۶ ق) در شیراز زاده شد و پس از اخذ دیپلم، در دانشگاه شیراز به تحصیل در رشته مهندسی مواد پرداخت. پس از پیروزی انقلاب اسلامی به سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی و سپس به سپاه پاسداران انقلاب اسلامی پیوست و به عضویت شورای فرماندهی منطقه ۹ کشوری (استان های فارس، بوشهر و کهگیلویه) درآمد و مسئولیت آموزش سپاه را بر عهده گرفت. در سال ۱۳۶۱ ش به تحصیل علوم دینی روی آورد و به حوزه علمیه قم آمد و دروس سطوح را نزد حضرات آیات: وجدانی فخر، ستوده، اعتمادی به پایان رسانید. در پی آشنایی با مرحوم استاد سیدمنیرالدین حسینی هاشمی، یکسره به درس های ایشان حاضر شد و در زمره شاگردان ویژه او درآمد و پس از درگذشت استادش در ۱۳۷۹ ش، راه او را پی گرفت و به تدریس مبانی فکری استادش در «حسینیة اندیشه» پرداخت و آثار متعددی را پدید

۱. مشاهیر تشیع در افغانستان، ج ۲، ص ۲۵۲-۲۵۳.

مرحوم آیت الله آقای میرحسین صادقی پروانی یکی از علمای نامی کابل و از رجال مشهور سیاسی افغانستان بود که نامش در دوران انقلاب اسلامی و مقاومت مردانه مردم افغانستان در مقابل ارتش شوروی طنین افکن بود.

وی در سال ۱۳۱۳ ش (۱۳۵۳ ق) در «دژ ترکمن»، از شهرهای استان پروان زاده شد و پس از طی تحصیلات مقدماتی رهسپار کابل شد و سطوح را نزد علامه سیدحسن حجت و دیگران آموخت. در حدود ۲۰ سالگی به قم آمد و مدتی در دروس آیات عظام: آقای بروجردی و امام خمینی حاضر شد و سپس به نجف اشرف مهاجرت کرد و سالیان فراوان در دروس آیات عظام: آقای حکیم و آقای خویی حاضر شد و بهره های فراوان برد و پس از ۱۵ سال کسب علم و دوری از وطن، در حدود سال ۱۳۵۰ ش به کابل بازگشت و به تدریس و تبلیغ دین و مبارزه با تهاجمات کفر و بی دینی و فعالیت های سیاسی و انقلابی پرداخت و با همکاری گروهی از روحانیون همفکرش، تشکلی با نام «حزب حسینی» تشکیل داد و تلاش های سیاسی و اجتماعی را وجهه همت خود ساخت که بعدها با توسعه و اصلاحات گسترده، در زمان وقوع کودتای مارکسیستی و شروع انقلاب اسلامی، به عنوان «سازمان نصر افغانستان» که یکی از بزرگ ترین و مشهورترین سازمان های جهادی افغانستان بود اعلام موجودیت کرد.

صدیق معظم جناب ناصری داوودی می نویسد:

حجت الاسلام صادقی پروانی بیشتر در جبهه های داخل کشور و در کنار مردم مجاهد و مستضعف افغانستان حضور داشته و همدردی با ملت و سربلندی و عزت را بر زندگی مرقه و راحت طلبی ترجیح داده است و پس از اشغال کشور به دست ارتش سرخ به عنوان یکی از مؤسسان و سرشناس ترین چهره مذهبی حزب وحده اسلامی افغانستان در سال ۱۳۶۸ ش ظاهر شد و به حیث یکی از بنیان گذاران و عضو برجسته شورای آن، در جهت انسجام وحدت و اتفاق مردم هزاره (شیعه) و دفع خطرات خارجی و توطئه های بین المللی نسبت به آن همت گماشت. نامبرده پس از شهادت دبیر کل حزب وحدت، شهید مزاری، در اواخر زمستان ۱۳۷۳ و سقوط غرب کابل، جدیت و مساعی برجسته در انتخاب جانشین وی آقای محمدکریم خلیلی و سازمان دهی مجدد حزب

بسم الله الرحمن الرحيم

فقدان بسیار اسف انگیز مرحوم حجت الاسلام والمسلمین آقای حاج شیخ مسعود صدوق (رحمة الله علیه) در یک حادثه دردناک که برای او و بعضی از افراد خانواده اش رخ داد بسیار مایه تأسف است.

این مرد دانشمند و پژوهشگر سالیان دراز با تلاش های ارزنده خود در خدمت اسلام و مکتب اهل بیت (علیهم السلام) بود. خداوند او را غریق رحمت و واسعهاش سازد.

این جانب این ضایعه دردناک را به همه دوستان و شاگردان و خانواده محترم تسلیت عرض می‌کنم و صبر و اجر فراوان برای همگی از خداوند خواستارم.

ناصر مکارم شیرازی

۹۵ / ۱۲ / ۲۸

آیت الله العظمی نوری همدانی هم نگاشت:

بسم الله الرحمن الرحيم

در جوار آستان ملکوتی حضرت علی بن موسی الرضا (علیهم السلام) اطلاع یافتم روحانی پرتلاش و خدمتگزار و انقلابی حجت الاسلام والمسلمین آقای صدوق (رحمت الله علیه) دار فانی را وداع گفت و موجب تأسف و تأثیر این جانب شد.

این شخصیت ارزشمند با تدریس و تبلیغ و پژوهش در دوران حیات بابرکت خود توانست در ترویج فرهنگ اهل بیت - علیهم السلام - خدمات فراوانی داشته باشد.

درگذشت این استاد ارزشمند حوزه علمیه را به خانواده، شاگردان و ارادتمندان ایشان تسلیت عرض می‌کنم و علو مقام برای آن مرحوم مسئلت می‌کنم.

حسین نوری همدانی

۹۵ / ۱۲ / ۲۸

آورد. او با تبلیغ و تدریس و تألیف و سخنرانی در شهرهای مختلف، دین خود را به دین و مذهب ادا نمود و سرانجام جان خویش را بر سر این کار نهاد و به لقای پروردگارش شتافت. وی موفق شد بر اساس مبانی استادش، طرح جامعی برای چگونگی خروج از ساختارهای تمدن غربی و تحول در ساختارهای نظام جمهوری اسلامی تولید و طراحی نماید و تمام اسناد پژوهشی استادش را نظم بخشی و طبقه بندی کرد که برای استفاده محققین راه را هموار نموده است.

برخی از آثارش عبارتند از:

۱. گفتمان انقلاب اسلامی
۲. سبک زندگی اسلامی (۳ ج)
۳. تطبیق فقه احکام حکومتی
۴. تبیین نخبگانی از اقتصاد مقاومتی
۵. تحلیل قیام عاشورا و نگاهی نو به اسلامیت انقلاب
۶. فلسفه مصیبت بر اساس فرهنگ انبیا
۷. نقد سند الگوی پایه
۸. درس های علم اصول
۹. نگرشی نو به کیفیت ساخت منطق صوری
۱۰. نقد و نقض منطق صوری
۱۱. نقد و نقض کتاب لمعات المشرقیة
۱۲. نهضت نرم افزاری
۱۳. بررسی ناهنجاری های خانواده
۱۴. بررسی منزلت زن در نظام ولایت اجتماعی
۱۵. نقد و نقض کتاب «قبض و بسط تئوریک شریعت»
۱۶. نقد و نقض «تئوری قبض و بسط عقل و نقل»
۱۷. نقد و بررسی تفسیر قرآن به قرآن
۱۸. نقد و نقض فلسفه اصالت وجود و اصالت ماهیت

آن مرحوم در ۶۰ سالگی و در حالی که برای تبلیغ دین عازم شیراز بود، در سحرگاه روز پنجشنبه ۲۶ اسفند ۱۳۹۵ ش (۱۷ جمادی الثانی ۱۴۳۸ ق) بر اثر سانحه تصادف بدرود حیات گفت و پیکرش روز جمعه، پس از اقامه نماز توسط آیت الله سید محسن خرازی، در بقعه شهید مفتاح صحن حرم حضرت معصومه (س) به خاک سپرده شد. در پی درگذشت آن فاضل فرزانه، آیت الله العظمی مکارم شیرازی چنین نگاشت: